

18-04-26

Pillenfabriek

Katwijk wil miljardenfabriek pal naast woonwijk en recreatiegebied: hoe veilig is het plan van Eli Lilly?

De Amerikaanse farmaceut Eli Lilly wil in recordtijd een chemische fabriek bouwen in Katwijk. Haar vergunningaanvraag vormt meteen een vuurdoop voor de nieuwe gemeenteraad. „De technische aspecten zijn zo ingewikkeld dat de raad wel móét vertrouwen op deskundig advies”, zegt jurist Friso de Zeeuw.

Geerlof de Mooij

Friso de Zeeuw moet lachen als hij hoort hoe snel farmaceut Eli Lilly in Katwijk haar vergunningsaanvraag er doorheen wil jassen. „Het zijn Amerikanen, hè!” zegt de specialist stads- en gebiedsontwikkeling. „Die vinden het maar een slome bende in Nederland, met al onze regeltjes. Dat vinden die Amerikanen altijd al. Daar hebben ze een stuk meer ruimte dan in ons krappe landje.”

Twee weken geleden diende Eli Lilly haar vergunningsaanvraag in. De gemeente Katwijk heeft in totaal veertien weken om die te beoordelen, tot grofweg half juli. Slechts acht weken zijn gereserveerd voor de gemeenteraad, die de stukken vermoedelijk komende week ontvangt. „Dat wordt een heel dikke pil”, verwacht De Zeeuw. „De raadsleden die dit moeten beoordelen, zijn niet te benijden.”

In zo'n aanvraag staat vrijwel alles: van verkeersstromen en geluidsoverlast tot geurhinder, veiligheidsrisico's en de uitstoot van allerlei gassen. „Daar komen alle milieuvoorwaarden in samen waaronder zo'n fabriek mag draaien”, zegt De Zeeuw.

Volgens de jurist wacht Katwijk daarmee een uitzonderlijk ingewikkelde klus. Zeker als het gaat om het beoordelen van de gevolgen voor de omgeving: de impact op omwonenden, de verkeersdruk, de druk op het stroomnet en de toekomstige woningbouw in het gebied. „De normen die gelden voor de veiligheid, uitstoot en afstand tot woningbouw luisteren heel nauw”, zegt hij.

De veiligheidsrapportages rond dit soort fabrieken zijn volgens De Zeeuw zo technisch en specialistisch dat ze voor de meeste mensen nauwelijks te doorgronden zijn. „Je moet als raad

in vergaande mate afgaan op deskundig advies van milieudiensten en gespecialiseerde bureaus. Anders ben je verloren.”

Ierse fabriek

De enige fabriek die Eli Lilly nu in Europa heeft, staat in Ierland. Daar produceert het concern al sinds de jaren tachtig medicijnen op een groot fabrieksterrein bij Dunderrow, op zo'n zes kilometer van het kustplaatsje Kinsale. Geen toeval, zegt De Zeeuw. „Daar hebben ze de ruimte, net als in Amerika.” In Nederland is dat wel anders. „Hier is het altijd passen en meten.”

Ook in Ierland verloopt de productie niet bepaald probleemloos. Lilly mag dagelijks tot 150 kilo fosfor lozen in de haven, maar overschreed de afgelopen jaren meermaals de milieunormen. Zo loosde het vorig jaar te veel nikkel in het afvalwater en bracht het een te hoge concentratie waterstofchloride in de lucht. Het bedrijf meldde beide incidenten bij de Ierse milieuwaakhond, maar werd niet vervolgd.

In Nederland zou Eli Lilly daar niet zomaar mee weggkomen, zegt De Zeeuw. „Onze milieuregels zijn vrij stevig.” Al plaatst hij daar ook meteen een kanttekening bij. „De handhaving bij dit soort fabrieken zou beter kunnen.” Hij verwijst naar onderzoek van de commissie-Van Aartsen, in opdracht van het kabinet, waaruit blijkt dat de handhaving bij grote industriële bedrijven in Nederland vaak tekortschiet.

De vraag blijft hoe verstandig het is om een grote fabriek zo dicht op een woonwijk te bouwen. Volgens De Zeeuw hoeft dat op zichzelf niet onverantwoord te zijn. „In Nederland zijn we gewend om fabrieken, ook chemische, niet zo ver van woonwijken af te realiseren.” Maar juist daardoor luistert de inpassing nauw. „Daar zou ik als raadslid wel advies over willen.”

Bezwaren

Hoe dichter woningen op een fabriek staan, hoe scherper de normen. Dat gaat niet alleen om de veiligheid, maar ook om geluid, geur, lichtoverlast, verkeer en de bereikbaarheid van het gebied als er zich een calamiteit voordoet, zoals brand of een chemisch incident. „Daar zijn allerlei normen voor”, zegt De Zeeuw. „En dat zit allemaal verweven in de Omgevingswet.”

Hoe gevoelig dat ligt, bleek onlangs nog in Amsterdam-Noord. Daar wilde de gemeente duizenden woningen bouwen op zo'n 150 meter van chemiebedrijf Ketjen Netherlands, waar vrachtwagens geregeld een zeer giftige nikkelverbinding aan- en afvoeren. Volgens experts kan bij een ongeluk met die stof een giftige wolk ontstaan met mogelijk dodelijke gevolgen voor de omgeving.

De Raad van State zette daarom een streep door het plan, omdat de veiligheidsrisico's onvoldoende in beeld waren gebracht. Pas nadat de gemeente de afstand tussen de fabriek en de woningen vergrootte naar 200 meter, kwam het alsnog tot een akkoord.

Het voorbeeld laat zien hoe ingewikkeld zulke afwegingen zijn. Een klein verschil in afstand kan al bepalend zijn voor de vraag of een plan overeind blijft. Zelfs als een project aan alle normen voldoet, kan het maatschappelijk gevoelig liggen, zegt De Zeeuw. „Ondanks dat alles

volgens de wet is, kan er een gevoel van onveiligheid blijven. Dan is het uiteindelijk aan de gemeenteraad.”

Jarenlange overlast

In Katwijk leven die zorgen volop. Tijdens een recente bewonersavond spraken inwoners hun zorgen uit over de komst van Eli Lilly. Zij vrezen jarenlange overlast door zwaar bouw- en vrachtverkeer dat straks af en aan rijdt langs hun huizen. Ook maken bewoners zich zorgen over de rust in het gebied, dat nu nog relatief stil en groen is, en over de gevolgen voor hun gezondheid.

De ruimte voor inspraak is beperkt. Tijdens de bewonersavond zei een ambtenaar al dat het ontwerp „heel definitief” vastligt. Ook wethouder Gerard Mostert maakte duidelijk dat de komst van de fabriek geen onderwerp van discussie meer is. De gemeenteraad kan alleen nog adviseren over details als verkeersroutes, fietspaden en de inrichting van het gebied.

Juist daarom is openheid volgens De Zeeuw cruciaal. „Kopers en huurders moeten weten wat voor fabriek daar komt”, zegt hij. Volgens hem ligt daar een taak voor zowel de gemeente als voor Eli Lilly. „Het is aan hen om omwonenden actief te informeren en verwachtingen te managen.”